

Papur y Bwrdd

4 Rhagfyr 2014

Teitl y Papur:	Sefydliad Morgan Parry
Cyfeirnod y Papur:	NRW B B 88.14
Noddwyd y Papur gan:	Emyr Roberts (Prif Weithredwr)
Ysgrifennwyd y Papur gan:	Elinor Gwynn.

Pwrpas y Papur:	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau Bwrdd CNC ar sefydlu elusen i gofio cyfraniad Morgan Parry i Sector yr Amgylchedd ac i Gynaliadwyedd yn ei ystyr ehangach. Bydd yr elusen yn cael ei henwi'n Sefydliad Morgan Parry
Argymhelliad:	<p>i. Bod Bwrdd CNC yn cadarnhau y dylai CNC gyfrannu £5,000, fel y cytunwyd yng nghyfarfod Bwrdd CNC ar 12 Chwefror 2014</p> <p>ii. Cytuno bod CNC yn cymryd camau pellach i ddatblygu dull mewnol o gydnabod cyfraniad timau ac unigolion i gynyddu a gwella'r defnydd o'r Gymraeg yn y sefydliad.</p>
Angen Penderfyniad:	Cytuno a chymeradwyo'r argymhellion.

Effaith:	<p>Effaith ar yr amgylchedd: Bydd y defnydd o'r arian gan Sefydliad Morgan Parry, fel y nodwyd yn y papur hwn, yn annog mwy o bobl i fabwysiadu ffordd o fyw sy'n gynaliadwy i'r amgylchedd.</p> <p>Effaith ar yr economi: Bydd y defnydd o'r arian gan Sefydliad Morgan Parry, fel y nodwyd yn y papur hwn, yn annog mwy o bobl i fabwysiadu ffordd o fyw sy'n gynaliadwy i'r amgylchedd sy'n cydnabod ac yn adlewyrchu'r angen i fyw o fewn cyfyngiadau amgylcheddol.</p> <p>Effaith ar y gymuned: Bydd y defnydd o'r arian gan</p>
-----------------	--

	<p>Sefydliad Morgan Parry, fel y nodwyd yn y papur hwn, yn annog mwy o bobl i ymchwilio, cyfathrebu, deall a mabwysiadu ffordd o fyw mwy cynaliadwy o fewn cymunedau heddiw ac yn y dyfodol. Bydd hefyd yn ein helpu i ddeall rôl ganolog agweddau diwylliannol yn y ffordd mae pobl yn dewis ymgysylltu a manteisio ar yr amgylchedd naturiol.</p> <p>Effaith ar Wybodaeth: Bydd y defnydd o arian gan Sefydliad Morgan Parry, fel y nodwyd yn y papur hwn, yn annog mwy o bobl i ymchwilio a rhannu gwybodaeth am ffyrdd o fyw'n fwy cynaliadwy. Bydd y rhain yn helpu pobl, cymunedau, sefydliadau a llunwyr penderfyniadau i wneud penderfyniadau gwell ar gyfer cenedlaethau heddiw a'r dyfodol.</p>
--	--

SEFYDLIAD MORGAN PARRY

Pynciau a chefnidir

1. Yn ei gyfarfod ar 12 Chwefror 2014, cytunodd Bwrdd CNC, mewn egwyddor, i gyfrannu £5,000 at gronfa a sefydlwyd er cof am Morgan Parry ac sy'n cael ei gweinyddu, ar y cychwyn o leiaf, gan Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru. Gofynnodd Bwrdd CNC am ragor o wybodaeth am bwrpas a threfniadau llywodraethu'r gronfa cyn ymrwymo i drosglwyddo'r arian.
2. Wrth i'r gwaith o ddatblygu'r gronfa newydd barhau dros y misoedd diwethaf, mae CNC hefyd wedi bod yn meddwl ac yn ystyried y byddai'n briodol datblygu ffordd o ddathlu'r cyfraniad sy'n cael ei wneud gan staff CNC bob blwyddyn i gynyddu a gwella'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle. Roedd hyn yn agos at galon Morgan ac yn bwysig i deulu Morgan hefyd.
3. Mae'r papur hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau Bwrdd CNC am ddatblygiad y gronfa ac yn gofyn am gytundeb y Bwrdd i gyfrannu £5,000 at Sefydliad Morgan Parry, drwy Daliad Arbennig o dan ein Dogfen Fframwaith gyda Llywodraeth Cymru. Mae hefyd yn gofyn i Fwrdd CNC gefnogi'r syniad o gydnabod cyfraniad Morgan Parry i agweddau diwylliannol diwylliant a thirweddau Cymru, fel rhan o gyfres ehangach o gynigion sydd dan ystyriaeth ar hyn o bryd.

Cefndir a Chyd-destun

4. Bu farw Morgan Parry ar 4 Ionawr 2014, wedi brwydr fer a dewr yn erbyn canser. Roedd yn ymgyrchydd brwd dros yr amgylchedd naturiol a diwylliant Cymru ac un genhadaeth bersonol fawr oedd ganddo oedd annog pobl i fabwysiadu ffordd o fwy mwy cynaliadwy. Cafodd ei benodi i Fwrdd CNC ar 1 Tachwedd 2012, ac ef oedd Cadeirydd Cyngor Cefn Gwlad Cymru o fis Mawrth 2010.

5. Sefydlwyd cronfa yn enw Morgan Parry yn fuan wedi iddo farw i gofio am ei gyfraniad. Mae Dr. Roger Thomas, cyn Brif Weithredwr Cyngor Cefn Gwlad Cymru, wedi bod yn gyfrifol am y trafodaethau ynghylch sut y dylid mynd ati i ddatblygu a llywodraethu'r gronfa hon.

Yn ei gyfarfod ar 12 Chwefror 2014, cytunodd aelodau Bwrdd CNC i gyfrannu £5,000 i'r Gronfa. Fodd bynnag, gofynnodd y Bwrdd am ragor o wybodaeth am bwrpas a threfniadau llywodraethu'r Ymddiriedolaeth cyn trosglwyddo'r arian i'r gronfa.

6. Mae gweddill y papur yn cyflwyno'r wybodaeth y gofynnodd Bwrdd CNC amdani er mwyn ymrwymo £5,000 i'r Gronfa. Mae'r wybodaeth am bwrpas, amcanion, llywodraethu a chyllid y Sefydliad yn seiliedig ar ddrafft terfynol Erthyglau Cymdeithasu Sefydliad Morgan Parry a fydd yn cael eu cadarnhau yng nghyfarfod yr Ymddiriedolwyr cyn diwedd mis Tachwedd 2014.

Datblygu dull o wneud defnydd effeithiol o'r gronfa a sefydlwyd i gofio am Morgan Parry.

Penderfynu ar y model gorau ar gyfer defnyddio'r gronfa yn y dyfodol

7. Ar ôl ystyried y gwahanol fodelau ar gyfer sefydlu elusen, mae D.R. Thomas, mewn ymgynghoriad â Jane Davidson, WWF Cymru a theulu Morgan Parry, a thrwy drafodaeth anffurfiol gyda CNC, yn cynnig sefydlu ymddiriedolaeth a fydd yn cael ei galw'n Sefydliad Morgan Parry.

Pwrpas a gweithgareddau'r Sefydliad

8. Pwrpas y Sefydliad fydd annog pobl Cymru i symud tuag at fyw o fewn cyfyngiadau amgylcheddol, er lles cyhoeddus cenedlaethau cenedlaeth heddiw a chenedlaethau'r dyfodol.

Bydd y Sefydliad yn cyflawni ei amcanion drwy:

(i) hyrwyddo cystadlaethau ar themâu penodol a ddewisir gan yr Ymddiriedolwyr sy'n fras yn cael ei gwmpasu gan 'byw o fewn cyfyngiadau amgylcheddol'.

(ii) targedu cystadlaethau, yn ôl disgresiwn yr Ymddiriedolwyr mewn blwyddyn benodol, at grwpiau oedran penodol fel disgyblion ysgol, y rhai sy'n dilyn prentisiaeth neu'r rhai mewn addysg bellach neu uwch.

(iii) dyfarnu grant(iau) i enillydd(enillwyr) cystadleuaeth(cystadlaethau) a fernir gan Bwyllgor Beirniadu am y gwaith gorau a gyflwynwyd; bydd y grant hwn i'w ddefnyddio'n unig ar gyfer cyflawni gwaith ymchwil i gynyddu dealltwriaeth y cyhoedd o sut y gallwn leihau effaith ein bywydau ar y blaned.

(iv) lledaenu canfyddiadau'r ymchwil yn eang, gyda'r nod o hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth y cyhoedd er mwyn i hyn lywio eu penderfyniadau a'u camau gweithredu yn y dyfodol.

(v) mae'r Ymddiriedolaeth yn cadw'r hawl i gyflawni amcanion elusennol y Sefydliad trwy ddulliau eraill.

Bydd ei bwerau yn ei alluogi i godi arian drwy roddion, gweithgareddau noddedig a cheisiadau am grant a gall weithio gyda sefydliadau eraill i gyflawni amcanion yr Ymddiriedolaeth. Ni fydd gan Ymddiriedolwyr bwerau i fenthg arian nac i brynu neu werthu eiddo, ac eithrio eiddo sy'n cael ei roi i'r Ymddiriedolaeth.

Trefniadau llywodraethu

8 (i.). **Ymddiriedolwyr:** Bydd yr Ymddiriedolaeth yn cynnwys chwe Ymddiriedolwr, a benodir i ddechrau ar sail eu diddordeb mewn sefydlu elusen i gofio Morgan Parry a chyda cymeradwyaeth teulu Morgan Parry. Bydd yr ymddiriedolwyr yn cael eu penodi am gyfnod o bedair blynedd i ddechrau, gyda'r posibilrwydd o ymestyn am bedair blynedd arall.

Bydd Ymddiriedolwyr newydd yn cael eu penodi o blith pobl sydd â diddordeb mewn byw'n gynaliadwy ac sydd â sgiliau a nodwyd fel gofynion gan fwrdd yr Ymddiriedolwyr.

Bydd Ymddiriedolwyr Sefydliad Morgan Parry yn cyfarfod ddwywaith y flwyddyn o leiaf, gyda'r cyfarfod cyntaf i'w gynnal cyn 30 Tachwedd 2014 fan bellaf. Yn eu cyfarfod cyntaf, bydd yr Ymddiriedolwyr yn penodi un o'u plith i fod yn Gadeirydd ac un i fod yn Ysgrifennydd-Trysorydd. Os bydd o leiaf ddau ymddiriedolwr yn bresennol bydd gan y cyfarfod hwnnw gworwm. Bydd gan bob Ymddiriedolwr un bleidlais, gyda'r Cadeirydd â'r bleidlais fwrw i'w defnyddio os oes angen. Ac eithrio'r cyfarfod blynyddol, ac yn unol â'n pwrpas elusennol, bydd pob cyfarfod arall yn cael ei gynnal drwy ddull fideo-gynadledda.

8. (ii). **Y Panel Beirniadu Blynyddol:** Bydd Pwyllgor Beirniadu blynyddol o dri aelod yn cael ei benodi gan yr Ymddiriedolwyr o blith unigolion sydd â gwybodaeth ac arbenigedd

yn y pwnc a ddewiswyd ar gyfer cystadleuaeth(au) y flwyddyn honno.

8. (iii) **Cyllid:** Yr Ysgrifennydd-Trysorydd fydd yn rheoli materion ariannol yr Ymddiriedolaeth o ddydd i ddydd, ac ef a'r Cadeirydd fydd llofnodwyr y cyfrif banc. Bydd cyfrif banc yr Ymddiriedolaeth yn cael ei gadw gyda banc sy'n canolbwyntio ar fuddsoddi'n foesebol. Bydd cyfrifon ariannol yn cael eu cyflwyno i bob Ymddiriedolaeth.

8. (iii) **Buddiannau'n gwrthdaro:** Ni ddylai Ymddiriedolwyr gel unrhyw fudd ariannol personol o'u cysylltiad â'r Ymddiriedolaeth ac eithrio ad-daliad o dreuliau rhesymol sy'n gysylltiedig â'u gwaith gyda'r Sefydliad.

8. (iv) **Newidiadau a diddymu:** Yn achos unrhyw newidiadau i Weithred Ymddiriedolaeth neu'r angen i ddiddymu'r Ymddiriedolaeth, bydd yr Ymddiriedolwyr yn dilyn canllawiau y Comisiwn Elusennau.

Camau Nesaf

9. Cadarnhau Erthyglau a lansio'r Sefydliad a'r Gronfa.

Bydd yr erthyglau'n cael eu cadarnhau yng nghyfarfod cyntaf ymddiriedolwyr Sefydliad Morgan Parry, sydd i'w gynnal cyn diwedd mis Tachwedd 2014.

10. Lansio'r Sefydliad.

Bydd yr Ymddiriedolwyr yn trafod lansio'r Sefydliad yn y cyfarfod cyntaf. Bydd CNC yn cefnogi'r gwaith cyfathrebu hwn, fel un o brif gyllidwyr y Sefydliad.

11. Cynyddu maint y gronfa cyn lansio:

Yn gynnar yn 2014 cafwyd ymrwymadau llafar gan WWF a Llywodraeth Cymru y byddent yn cyfrannu i'r gronfa. Maent wedi bod yn aros am y datblygiadau a amlinellwyd uchod ynghylch pwrpas a threfniadau llywodraethu'r Sefydliad.

12. Datblygu teyrnged fewnol a pharhaol CNC ei hun i Morgan Parry:

Ar hyn o bryd, rydym yn ystyried datblygu dull sy'n cydnabod cyfraniad timau ac unigolion at wella'r defnydd o'r Gymraeg yng ngweithgareddau'r sefydliad, gyda golwg ar lansio hyn yn y Flwyddyn Newydd fel rhan o'r cynllun cydnabod staff.

Risgiau

13. Ychydig iawn o risgiau sydd i gyfrannu i'r gronfa hon. Yr ymddiriedolwyr a fydd yn gyfrifol am reoli'r gronfa i ddechrau fydd Jane Davidson fel y Cadeirydd a D.R. Thomas fel y Trysorydd. Mae'r ddau yn brofiadol ac wedi ymrwymo'n bersonol i sicrhau bod y Sefydliad yn deyrnged deilwng i Morgan Parry. Mae CNC wedi penderfynu na fydd unrhyw aelodau staff yn gweithio gyda'r Sefydliad ar lefel Ymddiriedolwyr oherwydd yr effaith

hirdymor bosibl ar lwyth gwaith pobl a gwrthdaro buddiannau. Fodd bynnag, gall aelodau unigol o staff fod yn aelodau o baneli beirniadu blynyddol ar gyfer y cystadlaethau, os ydynt yn cael gwahoddiad i fod, a chyda cytundeb eu rheolwyr llinell.

Goblygiadau ariannol a staff

14. Bydd cyfraniad unigol CNC o £5,000 i Sefydliad Morgan Parry yn cael ei wneud drwy un taliad o dan y Cytundeb Fframwaith gyda Llywodraeth Cymru cyn i'r Sefydliad gael ei lansio.

15. Mae prosiect mewnol CNC i gofio Morgan Parry yn cael ei ystyried ar hyn o bryd a bydd angen ei ddatblygu ymhellach cyn y gellir ei gostio a'i gyfathrebu'n effeithiol.

Cyfathrebu

16. Bydd cyfathrebu a marchnata yn hanfodol i lwyddiant ac effeithiolrwydd y gronfa, a bydd CNC yn cefnogi'r cyhoeddusrwydd a roddir i'r gronfa.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

17. Bydd materion cydraddoldeb yn cael eu hadlewyrchu'n llawn yng ngwaith y Sefydliad, o ystyried mai cynaliadwyedd yw ei brif bwrpas.

Argymhelliad

18. Y dylai Bwrdd CNC gytuno i wneud cyfraniad unigol o £5,000 i Sefydliad Morgan Parry, drwy daliad arbennig o dan y cytundeb fframwaith gyda Llywodraeth Cymru.

19. Cytunodd Bwrdd CNC y dylai staff ddatblygu prosiect penodol o fewn CNC i gofio Morgan Parry, gan ganolbwyntio ar y Gymraeg a diwylliant Cymru, fel rhan o gynllun cydnabod staff.
